

G CONSELLERIA
O PRESIDÈNCIA,
I FUNCIÓ PÚBLICA
B I IGUALTAT
/ INSTITUT BALEAR DONA

Guia per incorporar la perspectiva de gènere en les actuacions finançables en el marc del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència

Introducció

El Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència (PRTR) canalitzarà cap a l'Estat espanyol 140.000 milions d'euros de fons comunitaris fins al 2026. El objectius són: donar suport a la recuperació posterior a la crisi sanitària ocasionada per la COVID-19, impulsar un procés de transformació estructural i, a llarg termini, apuntar cap a un desenvolupament més sostenible i resilient des del punt de vista econòmic, social, territorial i mediambiental.

El PRTR, inspirat en l'Agenda 2030 i els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) de les Nacions Unides, es fonamenta sobre quatre pilars: transició energètica, transformació digital, cohesió social i territorial, i igualtat de gènere, aquest darrer amb caràcter més transversal. Aquests quatre eixos s'han de desenvolupar mitjançant deu polítiques palanca i trenta components, que estructuraran els projectes específics del PRTR.

En aquest context, el Ministeri d'Igualtat del Govern estatal ha publicat dues guies: una adreçada a les administracions públiques i una altra adreçada a entitats privades, l'objectiu de les quals és facilitar la incorporació transversal de la perspectiva de gènere en totes les actuacions finançables en el marc del PRTR. S'espera que les guies contribueixin a:

- Reduir les bretxes entre dones i homes, aprofitant l'oportunitat de transformació social que ofereixen els fons del PRTR.
- Donar resposta a l'impacte desigual de la COVID-19, que ha afectat les dones en major mesura.
- Augmentar l'eficàcia i l'impacte econòmic i social dels projectes del PRTR.

Del total d'inversions associades al PRTR, s'estima que poc més d'una quarta part han de generar un impacte directe sobre la reducció de les bretxes de gènere, tot i que la resta d'actuacions també hi poden contribuir, ja sigui de manera indirecta o mitjançant la transformació dels sectors productius sobre els quals actuïn. Per

tant, és necessari que aquestes actuacions incorporin de manera efectiva la perspectiva de gènere.

No obstant això, a la pràctica es constata que existeix una gran dificultat per incorporar aquesta perspectiva en projectes no orientats específicament a reduir bretxes de gènere, com poden ser projectes relacionats amb la transició energètica, la transformació digital o la cohesió territorial.

En el desenvolupament dels projectes finançables en el marc del PRTR hi participen dos agents: les administracions públiques dels tres nivells (central, autonòmic i local), que convoquen els projectes, i les entitats privades i els partenariats que presenten i executen els projectes. Cada part exerceix diferents rols al llarg d'un procés en el qual es conformen dos espais de feina; d'aquí la necessitat d'elaborar dues guies diferenciades.

En el cas del GOIB, interessa revisar les indicacions de la Guia per a les administracions públiques encarregades d'impulsar projectes finançables en el marc del PRTR mitjançant diferents instruments de gestió pública (inversions directes, subvencions, contractacions, col·laboracions publicoprivades, etc.). Des del punt de vista de la incorporació de la perspectiva de gènere en els projectes, la Guia comprèn les etapes 1a (convocatòria), 3a (selecció) i 5a (seguiment i avaluació).

1. Convocatòria	2. Disseny i presentació	3. Selecció	4. Implantació, seguiment i avaluació	5. Seguiment i avaluació
------------------------	--------------------------	--------------------	---------------------------------------	---------------------------------

Etapes del desenvolupament dels projectes finançables amb el PRTR

Amb independència de l'instrument de gestió pública que s'utilitzi per impulsar projectes finançats amb el PRTR, les administracions públiques han d'establir, en relació amb l'Agenda 2030 i els ODS, els objectius i els criteris d'igualtat entre dones i homes sobre els quals es fonamentin els projectes esmentats.

L'objectiu d'assolir la igualtat de gènere

La inclusió d'un quart eix centrat en la igualtat de gènere en el PRTR és clau perquè aquest objectiu es tenguin en compte en totes les actuacions que es posin en marxa. La igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes s'incorpora en el PRTR mitjançant:

- El desenvolupament de mecanismes que incorporin la igualtat de tracte i d'oportunitats en tots els procediments administratius que es desenvolupin en el marc del PRTR.

- La incorporació de l'enfocament de gènere i d'inclusió de col·lectius vulnerables en les distintes reformes i inversions que es duguin a terme en cada un dels components.

A més, el Pla inclou una estimació de la contribució de cada un dels components a la igualtat de gènere i distingeix els que generen un impacte directe sobre la reducció de la bretxa de gènere (el 27 % del total d'inversions del PRTR); els que, mitjançant la transformació de sectors productius, s'espera que redueixin la bretxa de gènere (el 54 %), i els que generen un impacte indirecte sobre la reducció de la bretxa de gènere (el 19 %).

Guia per a les administracions públiques

El PRTR s'ha d'aplicar per mitjà de contractes, subvencions, convenis, encàrrecs de gestió, etc. Cada modalitat s'ha d'atènyer a les especificitats del seu règim jurídic, però totes han d'incorporar el quart eix d'igualtat de gènere. En la Guia, s'adopta el terme *convocatòria de projectes* per al·ludir de manera genèrica a tots aquests instruments de gestió.

La Guia té per objectiu facilitar la incorporació de la perspectiva de gènere en totes les etapes del procés en el qual les administracions públiques, com a responsables de la despesa pública, prenen la iniciativa de convocar projectes (1a etapa), seleccionen alternatives (3a etapa), acompanyen les intervencions i extreuen lliçons per a la millora de les polítiques (5a etapa).

1a etapa. L'Administració pública elabora i llança convocatòries de projectes que inclouen la perspectiva de gènere.

La fase de preparació i disseny de les convocatòries és, possiblement, la més important de tot el procés i aquella en què s'obren més possibilitats per garantir que els fons tinguin en compte les necessitats de dones i homes per crear oportunitats de transformació. Això és particularment rellevant en el cas de projectes no dirigits específicament a reduir desigualtats de gènere, precisament perquè les desigualtats entre dones i homes poden no ser tan evidents. És el cas de projectes relacionats, per exemple, amb la transició energètica i el clima, el *hub* audiovisual, o l'Estratègia Nacional d'Intel·ligència Artificial.

Per orientar la incorporació de la perspectiva de gènere en les convocatòries de projectes, s'ofereixen dos elements guia:

1. Preguntes rellevants sobre què han de contenir les convocatòries formulades amb perspectiva de gènere.
2. Recomanacions operatives sobre la manera d'incorporar-la.

Aquest resum se centra en les recomanacions.

Recomanacions principals per a l'elaboració de convocatòries de projectes

- Fer una consulta pública, prèvia a la preparació de la convocatòria en qualsevol de les modalitats (contractes, subvencions, instrument financers, etc.), a entitats o persones expertes en igualtat de gènere, amb l'objectiu de disposar de la informació necessària (dades desagregades per sexe i indicadors rellevants) per identificar les desigualtats entre dones i homes en el sistema, així com les claus per reduir-les o eliminar-les.
- Comptar amb el suport de personal tècnic especialitzat en igualtat perquè pugui aportar el seu coneixement específic per a la inclusió de la perspectiva de gènere i, en particular, de clàusules per a la igualtat.
- Explicitar, en la justificació i en els objectius de la convocatòria, la voluntat de l'òrgan contractant d'aprofitar l'oportunitat per eliminar les desigualtats de gènere del sistema en el qual s'emmarca, especialment quan es tracti de convocatòries no dirigides específicament a promoure la igualtat de gènere.

Recomanacions sobre requisits de les empreses o entitats participants

- Incloure clàusules d'exclusió per a l'accés a la convocatòria que exigeixin el compliment de la normativa d'igualtat en l'àmbit laboral i, expressament, disposar d'un pla d'igualtat.
- Tenir en compte, en les clàusules d'exclusió, que totes les entitats estan obligades a disposar de mesures d'igualtat i de prevenció de l'assetjament sexual i per raó de sexe, així com d'un registre retributiu amb dades desagregades per sexe.
- Incloure en la convocatòria clàusules que premiïn:
 - a) L'excel·lència en matèria d'igualtat, com ara amb l'elaboració i el registre de plans d'igualtat o la disponibilitat de distintius d'igualtat estatals o autonòmics.
 - b) Empreses amb una presència equilibrada de dones i homes en llocs de responsabilitat o la contractació de dones en situació de vulnerabilitat (dones amb discapacitats, perceptores de rendes mínimes, víctimes de violència masclista, etc.).
 - c) Empreses o entitats que es comprometin a adoptar accions de millora de la igualtat entre dones i homes que superin les exigències legals: conciliació de la vida laboral, familiar i personal; impartició de cursos de formació en matèria d'igualtat per a l'equip que executi el projecte; disponibilitat de protocol d'assetjament sexual o violència de gènere, etc.
- Incloure en la convocatòria clàusules de control i verificació de l'acompliment dels criteris relacionats amb la igualtat de gènere.

Recomanacions sobre requisits de qualitat del projecte i de l'equip

- Incloure mecanismes que garanteixin que l'objectiu d'igualtat es recull com a part del projecte:
 - a) Exigir la presentació d'una anàlisi de l'impacte esperat, diferenciat entre dones i homes, que inclogui un diagnòstic de la situació d'igualtat de gènere del sistema en el qual s'emmarca i una valoració de la transformació de les relacions de gènere que el projecte pot assolir.
 - b) Demanar la inclusió d'un sistema de seguiment i avaluació que inclogui indicadors desagregats per sexe i que permeti constatar els avenços aconseguits en matèria d'igualtat.
- Dissenyar un sistema de valoració que adjudiqui més puntuació als projectes amb més potencial transformador en igualtat de gènere, a partir de criteris relacionats amb la coherència entre els objectius descrits, els resultats esperats, les activitats proposades i els recursos per aplicar-los.
- Incloure clàusules de solvència tècnica relacionades amb la formació o l'experiència en matèria d'igualtat de gènere del personal (o d'una part) de l'empresa o entitat, en els casos en què l'objecte del contracte requereixi aptituds específiques relatives a la igualtat entre dones i homes.

3a etapa. L'Administració pública selecciona projectes: inclusió de la perspectiva de gènere en la selecció de projectes.

Durant aquesta fase, les administracions públiques que han convocat projectes aborden la selecció amb criteris de millor relació qualitat-preu. La selecció de projectes ha de seguir de manera rigorosa els criteris establerts en les clàusules introduïdes en la convocatòria corresponent. Almenys una part d'aquests criteris es relaciona amb la capacitat del projecte de canviar les relacions de gènere del sistema en el qual s'emmarca.

Recomanacions per a la selecció de projectes

- Garantir una presència equilibrada de dones i homes en la composició dels òrgans instructors i de les comissions avaluadores de projectes. S'entén per *presència equilibrada* aquella en què ambdós sexes estan representats almenys en un 40 %. En tot cas, s'ha de promoure la participació de les dones, sobretot en els sectors o sistemes en què estiguin infrarepresentades.
- Verificar el compliment de les clàusules relacionades amb la igualtat entre dones i homes establertes en la convocatòria, com per exemple el nombre de dones responsables del projecte.
- Prestar una atenció particular a l'avaluació de les clàusules que incloguin criteris subjectius, si s'han incorporat en la convocatòria, relacionats amb la

qualitat i la coherència de les propostes presentades i amb les anàlisis de l'impacte de gènere, i incorporar, si és necessari, suport tècnic experimentat dependent de la dificultat per valorar-ne la qualitat.

5a etapa. L'Administració pública fa el seguiment dels projectes individuals i els avalua amb perspectiva de gènere.

Les administracions públiques han de fer el seguiment dels projectes que promoguin, amb l'objectiu d'assegurar que la transformació social esperada es va produint i que els objectius perseguits es van complint, o bé, en cas que això no ocorri, analitzar-ne les raons i impulsar les mesures per aconseguir-ho.

El seguiment i l'avaluació són part d'un únic procés que, des de l'inici del projecte, reuneix, de manera sistemàtica i segons els objectius i les activitats que s'hi hagin establert, la informació necessària per a l'anàlisi dels avenços en igualtat de gènere per extreure'n aprenentatges.

Recomanacions per al seguiment i l'avaluació de projectes

- Promoure, per a tots els projectes finançats amb el PRTR, l'avaluació de l'impacte diferenciat en dones i homes, no només de la despesa executada, sinó també de les polítiques posades en marxa, amb l'ànim d'extreure lliçons útils per a la promoció de la igualtat de gènere i avançar en igualtat.
- Comptar amb personal amb el coneixement i l'experiència adequats en l'avaluació de l'impacte de gènere en el sector de què es tracti, en particular en projectes no dirigits específicament a reduir les desigualtats entre dones i homes. En aquesta línia, s'ha de promoure la capacitació del personal en avaluació de l'impacte de gènere.
- Identificar en cada projecte, sobretot en aquells no orientats específicament a reduir bretxes de gènere, les bones pràctiques respecte de l'impacte de gènere, i analitzar-les en fòrums d'empreses o entitats del sector per contribuir a difondre-les i implantar-les en altres projectes o sectors.